

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 22 november 2005

**betreffende de verlenging van de definitieve
erkenning van zeven regionale landschappen**

D/2005/7080/A43

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2005 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

Inhoudstafel

Krachtlijnen 5

Inleiding 8

I. Regionaal landschap: terugblik 2000-2005 11

II. Regionaal landschap: vooruitblik 2006-2011 16

- 2.1. Verbreding van het draagvlak voor natuur 17
- 2.2. Ruimere doelstellingen 19
- 2.3. Samenwerking met doelgroepen en overheden 22
- 2.4. Verdere professionalisering van de organisatie 23
- 2.5. Werkingsgebied 24

III. Regionaal landschap: aanbevelingen 25

- 3.1. Tijd voor evaluatie en bijstelling 25
- 3.2. Regionaal landschap als instrument voor draagvlak 28
- 3.3. Regionaal landschap als interbestuurlijk instrument 29
- 3.4. Regionaal landschap als landschappelijk waardevolle gebieden 32

Krachtlijnen

De Raad formuleert in voorliggend advies aanbevelingen bij de – door de minister in zijn adviesvraag – vooropgestelde drie vragen. De Raad doet hierbij dus geen uitspraak over de vraag tot verlenging van de definitieve erkenning van de zeven regionale landschappen. Dit enerzijds omdat dit in essentie geen voorwerp uitmaakt van de betreffende adviesvraag. Maar bovendien wijst de Raad erop dat omwille van de specifieke opbouw van de hererkenningsdossiers (zie par.2) en de vaak beperkte invulling van de intentieverklaringen (zie hoofdstuk 11) onvoldoende informatie beschikbaar is om zich hierover uit te spreken.

In een **eerste deel** beoordeelt de Raad de werking van de regionale landschappen als beleidsinstrument gericht op de bevordering van het draagvlak voor natuur.

In een **tweede deel** gaat de Raad in op de intentieverklaringen van de regionale landschappen en de krachtlijnen die een erkend landschap moet waarmaken in de toekomst. De Raad ziet de fase van “hererkenning” van de zeven regionale landschappen als een belangrijk scharniermoment, om aanpassingen aan de werking van de bestaande regionale landschappen door te voeren. De Raad formuleert tal van aandachtspunten, die moeten doorstromen naar de intentieverklaring van de regionale landschappen. De Raad vraagt onder meer aandacht voor de keuze van projecten in functie van hun bijdrage tot draagvlakvorming voor natuur. De Raad adviseert bovendien dat de regionale landschappen in hun intentieverklaring krachtlijnen formuleren ten aanzien van hun verruimde taakstelling en dat ze aandacht besteden aan de nazorg van projecten. De extra taken moeten duidelijk worden onderscheiden van de basistaakstelling in het kader van draagvlakvorming voor natuur. De betrokken administraties dienen aandacht te besteden aan de optimale afstemming van de verschillende taken. Afstemming moet gericht zijn op een maximale versterking van de initiële doelstelling van regionale landschappen in het kader van het Natuurdecreet.

In een **derde deel** gaat de Raad ruimer dan de vooropgestelde vraagstelling. De Raad focust zijn aanbevelingen niet zozeer op de werking van de zeven regionale landschappen maar formuleert algemene aanbevelingen voor de beleidsverantwoordelijken ten aanzien van het instrument van regionale landschappen.

De Raad heeft in zijn adviezen van de voorbije jaren immers duidelijk gewezen op enkele tekortkomingen ten aanzien van de werking van de regionale landschappen. Ook de Vlaamse administratie heeft de voorbije jaren in zijn evaluatieverslagen diverse bedenkingen geformuleerd. De beleidsnota Leefmilieu en Natuur kondigt dan ook een evaluatie en bijsturing van het instrument “regionaal landschap” aan. De Raad betreurt dat tot nu toe onvoldoende werk is gemaakt van de aangekondigde bijstelling van het instrument van regionale landschappen. Een visie over de toekomst van de regionale landschappen ontbreekt. Aldus betreurt de Raad dat hij momenteel om advies wordt gevraagd over de herkenning van zeven regionale landschappen zonder dat enige duidelijkheid bestaat over de toekomstige heroriëntering van het instrument “regionaal landschap”.

De Raad staat duidelijk achter de inbedding van het instrument van regionale landschappen binnen draagvlakvorming voor natuur (artikel 54 Natuurdecreet). Dat ook de regionale landschappen deze inbedding in draagvlakvorming voor natuur maximaal ondersteunen bleek uit het overleg dat de Raad op 19 september 2005 organiseerde met de regionale landschappen.

De Raad erkent daarnaast een verbreding van de taakstelling van de regionale landschappen. Deze extra taken dienen evenwel duidelijk omschreven en afgebakend te worden. Bovendien vraagt de Raad aandacht voor de inhoudelijke afstemming van de doelen en taken van de regionale landschappen. Eén van de belangrijkste uitdagingen voor de regionale landschappen is voor de Raad dan ook het maximaal enten van deze verruimde taakstelling op de initiële doelstelling van regionale landschappen met name draagvlakvorming voor natuur.

De Raad dringt aan op een krachtiger sturing op Vlaams niveau. De Raad erkent regionale landschappen als Vlaams instrument. Het kerntakendebat ziet een belangrijke toezichtsfunctie van het Vlaams Gewest via de jaarverslagen. De Raad wijst er evenwel op dat diverse administraties betrokken zijn. De Raad dringt aan op een (her-)definiëring van de rol van de Vlaamse overheid en de betrokken administraties. Bovendien dient invulling gegeven te worden aan structureel overleg tussen de betrokken administraties en aan structureel overleg tussen het Vlaamse Gewest en de regionale landschappen.

Ook wat betreft de verticale afstemming – in het bijzonder Vlaams Gewest, provincies en gemeenten – meent de Raad dat verdere verduidelijking noodzakelijk is. Alleszins dient ook hier het Vlaamse Gewest zijn sturende rol krachtig in te vullen.

De Raad wijst tevens op de gewijzigde adviesrol van de MiNa-Raad. Advisering betreffende de erkenning en de evaluatie van regionale landschappen behoort in de toekomst niet meer tot de taakstelling van de strategische milieuraad.

Ten slotte gaat de Raad in voorliggend advies in op de afbakening van het werkingsgebied van regionale landschappen. Ook hier dringt de Raad aan op een sterkere sturing vanuit de Vlaamse overheid. De Raad pleit voor het “keurmerkconcept” waarbij de werking van regionale landschappen beperkt wordt tot de meest waardevolle landschappelijke en ecologische gebieden. Daaruit volgt dat niet overal regionale landschappen kunnen worden opgericht. Horizontaal beleid met impact op het hele grondgebied vereist andere instrumenten en moet verder uitgebouwd worden.

Inleiding

[1] **Situering adviesvraag.** Op 12 oktober 2005 ontving de MiNa-Raad een adviesvraag van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Natuur inzake de verlenging van de definitieve erkenning van zeven regionale landschappen: het RL West-Vlaamse Heuvels (RL WVH), het RL Vlaamse Ardennen (RL VA), het RL Zenne, Zuun en Zoniën (RL ZZZ), het RL Dijleland (RL D), het RL Noord-Hageland (RL NH), het RL Haspengouw-Voeren (RL HV) en het RL Kempen en Maasland (RL KM). De vooropgestelde adviestermijn bedraagt twee maanden.

Deze zeven regionale landschappen zijn sinds 2000 definitief erkend voor een periode van zes jaar. Momenteel ligt een aanvraag voor tot verlenging van hun definitieve erkenning, opnieuw voor een periode van zes jaar. Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 legt de procedure vast voor de erkenning van regionale landschappen.¹ Wat betreft de samenstelling van het hererkenningsdossier en de verschillende procedurestappen ontvingen de regionale landschappen instructies van de minister van Leefmilieu en Natuur (zie volgende paragraaf).

[2] **Samenstelling hererkenningsdossier.** De minister van Leefmilieu en Natuur gaf in zijn schrijven van 18 juni 2005 instructies aan de regionale landschappen over de samenstelling van hun dossier tot hernieuwing van de definitieve erkenning. Volgende drie elementen dienen in het hererkenningsdossier aan bod te komen:

- Terugblik op de werking van de voorbije zes jaar. Dit deel moet een overzicht geven van de sterkten en de kwaliteiten, de zwakten en de knelpunten én de vastgestelde trends. De sterke en zwakke punten moeten toegelicht worden aan de hand van vier

1) Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 tot vaststelling van de regelen voor de voorlopige en definitieve erkenning van Regionale Landschappen.

thema's: de initiatieven, de samenwerking met de doelgroepen en overheden, het werkingsgebied en de organisatie. De rode draad is de vraag hoe het regionaal landschap heeft bijgedragen tot de doelstellingen van artikel 54 van het Natuurdecreet en het uitvoeringsbesluit.

- Financiële analyse. Het tweede deel van het hererkenningsdossier dient een boekhoudkundige synthese te geven van de inkomsten en uitgaven van het regionaal landschap in de voorbije zes jaar. De toelichting moet ingaan op de trends en het multiplicatoreffect van de structurele en projectmatige subsidies.
- Intentieverklaring. In het derde deel dient het regionaal landschap de krachtlijnen te formuleren hoe het regionaal landschap in de volgende zes jaar het draagvlak voor natuur zal verbreden. Dit document wordt als een inhoudelijk engagement beschouwd en dient onderschreven door de Raad van Bestuur en door de Bestendige Deputatie (of drie betrokken gemeenten).

[3] **Focus adviesvraag.** De minister vraagt de MiNa-Raad zijn advies te focussen op de intentieverklaring en aandacht te hebben voor volgende drie vragen:

1. Hoe beoordeelt u de werking van de regionale landschappen als beleidsinstrument gericht op de bevordering van het draagvlak voor natuur?
2. Wat is de gemeenschappelijke lijn die u op basis van de intentieverklaringen vaststelt en welke zijn hierbij de krachtlijnen die een erkend landschap moet waarmaken in de toekomst?
3. Welke algemene aanbevelingen heeft u voor de hererkenning van de zeven regionale landschappen en hun werking in de periode 2006-2012?

De Raad gaat hierna in op deze drie vragen. Voor wat betreft de derde vraag gaat de Raad evenwel ruimer dan de vooropgestelde vraagstelling. De Raad focust zijn aanbevelingen niet zozeer op de werking van de zeven regionale landschappen maar formuleert algemene aanbevelingen voor de beleidsverantwoordelijken ten aanzien van het instrument van regionale landschappen. De Raad ziet immers de “her”erkenningfase (voor terug zes jaar) als het moment om duidelijk enkele nieuwe accenten te stellen ten aanzien van het instrument van regionale landschappen. Deze accenten moeten bovendien doorvertaald worden naar de concrete invulling van de taakstelling van de zeven te hererkennen regionale landschappen.

De Raad wenst uitdrukkelijk te benadrukken dat hij in voorliggend advies dus geen uitspraak doet over de vraag tot verlenging van de definitieve erkenning van de zeven regionale landschappen. Dit enerzijds omdat dit in essentie geen voorwerp uitmaakt van de betreffende adviesvraag (zie hoger vermelde drie vragen). Maar bovendien wijst de Raad erop dat omwille van de specifieke opbouw van de hererkenningsdossiers (zie par.2) en de vaak beperkte invulling van de intentieverklaringen (zie hoofdstuk 11) onvoldoende informatie beschikbaar is om zich hierover uit te spreken.

Ter voorbereiding van voorliggend advies organiseerde de MiNa-Raad op 19 september 2005 overleg met de regionale landschappen. Drie grote invalshoeken kwamen hierbij aan bod: (1) taken en doelstellingen van het regionaal landschap, (2) sturing door het beleid en (3) regionale landschappen als keurmerk.

I. Regionaal landschap: terugblik 2000-2005

- [4] **Situering.** De minister vroeg in zijn adviesvraag het advies van de MiNa-Raad op volgende vraag:

“Hoe beoordeelt u de werking van de regionale landschappen als beleidsinstrument gericht op de bevordering van het draagvlak voor natuur?”

De Raad baseert zich hierbij op zijn uitgebrachte adviezen van de voorbije zes jaar. Het uitvoeringsbesluit van 8 december 1998 formuleert immers een tweevoudige adviesrol voor de MiNa-Raad. De MiNa-Raad dient te adviseren over de aanvragen tot voorlopige of definitieve erkenning van de regionale landschappen. Ook de jaarlijkse evaluatieverslagen, opgemaakt door afdeling Natuur, dienen voor advies voorgelegd te worden aan de MiNa-Raad.

De Raad geeft hieronder een overzicht van zijn adviezen betreffende de erkenning en evaluatie van regionale landschappen. De Raad beperkt zich hierbij tot de specifieke bemerkingen ten aanzien van de zeven regionale landschappen. Voor wat betreft de aanbevelingen ten aanzien van het instrument van regionale landschappen verwijst de Raad naar het derde deel van voorliggend advies.

- [5] **RL West-Vlaamse Heuvels.** Tussen 1999 en 2003 adviseerde de MiNa-Raad telkens positief over de werking van het RL WVH. Voor 2004 stelde de Raad vast dat het RL WVH een ruime waaier aan activiteiten ontwikkelde, die kaderen binnen de geest van het Natuurdecreet. Diverse activiteiten situeerden zich echter buiten het kader van doelgroepenbeleid. Zo had de Raad bedenkingen bij het afsluiten van beheersovereenkomsten met landbouwers, het monitoren van akkervogels, de opmaak van soortbeschermingsplannen, de inrichting van een padennetwerk, enz. De Raad adviseerde positief ten aanzien van de werking in 2004 maar drong erop aan om de activiteiten in het kader van het Natuurdecreet specifiekere toe te spitsen op draagvlakvorming. Het advies van de afdeling

Natuur, buitendienst West-Vlaanderen, was uiterst positief over de hele lijn (rechtspersoonlijkheid, geografische entiteit, voordracht, Algemene Vergadering, Raad van Bestuur, verplichte activiteiten, boekhouding).

De Raad adviseerde reeds tweemaal over een uitbreidingsaanvraag van het RL WVH. Een eerste aanvraag tot uitbreiding betrof de gemeente Zonnebeke. Hierover adviseerde de Raad op 11 september 2003 positief. Een tweede aanvraag had betrekking op de uitbreiding van het werkingsgebied met de gemeente Vleteren. Ook hier was het advies van de MiNa-Raad op 9 september 2004 positief.

- [6] **RL Vlaamse Ardennen.** Zowel voor 1999 als voor 2000 formuleerde de Raad diverse bedenkingen bij de werking van het RL VA (de samenstelling van de Raad van Bestuur, de samenstelling van de Algemene Vergadering en de boekhouding). Voor zowel 2001, 2002 als 2003 onderschreef de Raad de positieve evaluatie van de afdeling Natuur Oost-Vlaanderen.

In zijn advies voor 2004 stelde de Raad vast dat een aantal activiteiten in het kader van het natuurbehoud en kleine landschapselementen een waardevolle bijdrage zijn tot draagvlakvergroting voor natuur. Dit geldt bijvoorbeeld voor het poelenproject waarbij de scholen betrokken worden in de opvolging. Een klas “adopteert” een poel en bezoekt en onderzoekt de poel regelmatig. Ook wat betreft de andere activiteiten (zoals recreatief medegebruik, natuurrecreatie en natuureducatie) bereikte het RL VA heel wat doelgroepen. De Raad adviseerde positief ten aanzien van de werking van het RL VA in 2004. De Raad ondersteunde de vraag van de administratie om meer aandacht te besteden aan het overleg met afdeling Natuur, teneinde tot een volwaardige invulling te komen van de taakstelling in het kader van het doelgroepenbeleid voor het natuurbehoud. De afdeling Natuur vroeg “meer inbreng in activiteiten waarvoor zij in een basissubsidiëring voorziet”.

De Raad adviseerde op 24 januari 2002 positief over de vraag tot uitbreiding van de perimeter van het RL VA met de gemeente Zingem.

- [7] **RL Zenne, Zuun en Zoniën.** Tussen 1999 en 2003 adviseerde de Raad telkens positief over de werking van het RL ZZZ. De Raad formuleerde echter diverse bemerkingen (onder meer ten aanzien van de statuten, de uitbouw van publieksactiviteiten en de beperkte uitbouw van eigen activiteiten).

Voor 2004 stelde de Raad vast dat de activiteiten m.b.t. het natuurbehoud van het RL ZZZ zich voornamelijk richten op kleine landschapselementen. Door een personeelsswissel waren er bij een aantal projecten zoals holle wegen en poelen weinig concrete acties. Op grond van de eindbeoordeling van de afdeling Natuur over de werking van 2003 en de adviezen van de MiNa-Raad werd door de afdeling Natuur een stappenplan gevraagd waarin het RL ZZZ zou aangeven hoe het op korte termijn zou tegemoetkomen aan de opmerkingen en aanbevelingen van de adviserende instanties. De afdeling Natuur Vlaams-Brabant gaf een positief advies betreffende de werking, rekening houdend met de

eerdere achterstand en de recente personeelwissels. Bovendien stelde afdeling Natuur vast dat een verslag van een erkende accountant werd bijgevoegd, maar de eigenlijke jaarrekeningen niet.

- [8] **RL Dijleland.** Ook hier adviseerde de Raad telkens positief over de werking van het RL D (periode 1999-2004). In 2003 formuleerde de Raad een aantal bemerkingen betreffende de boekhouding, de Algemene Vergadering en de publieksactiviteiten. Voor 2003 sloot de Raad zich tevens aan bij de kritische bedenkingen van de afdeling Natuur Vlaams-Brabant ten aanzien van de actie “Ingroening speelplaats kleuter- en lagere school de Klimop”. De administratie stelde zich toen de vraag of deze actie niet beter kan opgenomen worden door de NME-cel van de afdeling Aminabel. In haar jaarverslag stelde het RL D: *“Aangezien de NME-cel niet dezelfde dienstverlening biedt als het RL D en er reeds toezeggingen werden gedaan aan de school De Klimop beslist de Raad van Bestuur van RLD vzw om het project toch zelf verder af te werken”*.

Voor 2004 stelde de Raad vast dat het RL D een ruime waaier aan activiteiten uitwerkte in het kader van het Natuurdecreet. De Raad onderschreef het besluit van afdeling Natuur dat *“de initiatieven van het RL Dijleland in 2004 zonder meer de toetsing kunnen doorstaan aan de criteria van het Erkenningsbesluit.”* De Raad sloot zich echter aan bij de vaststelling van afdeling Natuur Vlaams-Brabant dat de resultaten van de actie ‘Groene Vallei Midden Brabant’ en de actie ‘Verbinding Moorselbos-Hogenbos’ op zich laten wachten. De afdeling Natuur merkte in zijn evaluatieverslag op dat het RL D in 2004 een tekort van 23.749 euro opliep op een totaal van 424.373 euro. Het in evenwicht brengen van de inkomsten en uitgaven was dan ook voor het RL D een aandachtspunt voor het werkjaar 2005.

- [9] **RL Noord-Hageland.** Voor het werkingsjaar 1999, 2000 en 2001 trad de Raad de positieve evaluatie van de afdeling Natuur bij. Voor 2002 en 2003 adviseerde de Raad eveneens positief voor de werking van het RL NH, maar vroeg aandacht voor de uitwerking van de geplande activiteiten, alsook voor de organisatie van voldoende publieksactiviteiten.

In 2004 stelde de Raad vast dat het RL NH tal van activiteiten ontplooiden die zorgen voor de promotie en bevordering van het streekeigen karakter, natuureducatie, natuurrecreatie, natuurbehoud en beheer van kleine landschapselementen. De Raad erkende de waarde van deze activiteiten in het kader van het doelgroepenbeleid voor natuur. De Raad adviseerde positief ten aanzien van de werking in 2004 van het RL NH, in het kader van artikel 2 van het Erkenningsbesluit. Ook het evaluatieverslag van de afdeling Natuur Vlaams-Brabant was zeer positief ten aanzien van alle erkenningscriteria.

- [10] **RL Haspengouw en Voeren.** Voor het werkjaar 1999 deed de Raad geen uitspraak over de werking van het RL HV, gezien het summier verslag van de administratie. Voor 2000 adviseerde de Raad positief, maar merkte echter op dat het RL HV tal van taken opneemt (en ambities formuleert) die het normale werkveld van een regionaal landschap overstijgen. Voor 2001 en 2002 adviseerde de Raad positief.

Voor het jaar 2003 adviseerde de Raad positief, maar formuleerde hij niettemin diverse bemerkingen (onder meer aangaande de te specifieke toespitsing van de activiteiten op recreatie en landschapszorg). Wat betreft het jaarverslag voor 2004 sloot de Raad zich aan bij de kritische bemerkingen van afdeling Natuur “Het programma 2004 wijst op een nieuwe benadering die het regionaal landschap geeft aan de werking. Dit voldoet niet meer aan de doelstellingen zoals vastgelegd in het uitvoeringsbesluit van 08/12/1998 (en latere wijzigingen). Er kan slechts onder voorbehoud een positief advies worden verleend voor de werking 2003 en het programma 2004”.

Voor 2004 gaf de afdeling Natuur positief advies over de werking van het RL HV, maar formuleerde niettemin diverse bemerkingen. Het besluit van het evaluatieverslag vermeldt dat het RL HV “in meer of mindere mate voldoet aan de erkenningscriteria”. Afdeling Natuur wees in zijn evaluatieverslag op de diverse organisatorische knelpunten maar benadrukte tevens de ernstige inspanningen van het RL HV om hiervoor een oplossing te realiseren. De Raad adviseerde positief voor 2004 maar wees er niettemin op dat het RL HV in 2004 slechts een beperkt aantal activiteiten had ontwikkeld in het kader van het doelgroepenbeleid voor natuur. Zeker wat betreft natuureducatie en natuurbehoud ontwikkelde het RL HV volgens de Raad onvoldoende activiteiten.

Inzake de uitbreiding van de perimeter van het RL Haspengouw met de gemeente Voeren adviseerde de Raad positief (advies 26 juni 2002).

- [11] **RL Kempen en Maasland.** Voor het werkingsjaar 1999 onthield de Raad zich, gezien het te beperkte evaluatieverslag van de administratie, waardoor het niet mogelijk was een evaluatie te maken van de vastgelegde criteria. In 2000 en 2001 was het advies positief; weliswaar waren er in 2000 wat bemerkingen m.b.t. de samenstelling van de Algemene Vergadering en de aard van de activiteiten.

De Raad adviseerde voorwaardelijk positief, zowel voor 2002 als voor 2003. De voorwaarde betrof de noodzaak om dringend een oplossing uit te werken voor de boekhoudkundige tekortkomingen in 2002 en de noodzaak aan een evenwichtige verdeling tussen natuur-recreatie en recreatief medebeheer en meer ondersteuning van natuurkwaliteiten in 2003.

In 2004 stelde de Raad vast dat het RL KM een ruime waaier aan activiteiten had uitgewerkt. Hierbij werd sterk ingezet op activiteiten op het gebied van natuurrecreatie en natuureducatie. De Raad erkende de waarde van deze activiteiten in het kader van het doelgroepenbeleid van het Natuurdecreet. De Raad adviseerde positief ten aanzien van de werking in 2004 van het RL KM in het kader van artikel 2 van het Erkenningsbesluit en sloot zich aan bij de aanbeveling van afdeling Natuur om in de toekomst nog meer aandacht te besteden aan nieuwe initiatieven inzake natuureducatie.

- [12] **Conclusie.** De Raad heeft in zijn adviezen van de voorbije jaren duidelijk gewezen op enkele tekortkomingen ten aanzien van de werking van de regionale landschappen. Ook afdeling Natuur heeft in zijn evaluatieverslagen diverse bedenkingen geformuleerd. De

Raad ziet aldus de fase van “hererkenning” van de zeven regionale landschappen als een belangrijk scharniermoment, om de werking van de bestaande regionale landschappen aan te passen in functie van de geformuleerde bemerkingen.

II. Regionaal landschap: vooruitblik 2006-2011

- [13] **Situering.** Het tweede deel van het advies gaat in op volgende vraag, gesteld door de minister in zijn verzoek tot advies:

“Wat is de gemeenschappelijke lijn die u op basis van de intentieverklaringen vaststelt en welke zijn hierbij de krachtlijnen die een erkend landschap moet waarmaken in de toekomst?”

De regionale landschappen dienden in het tweede deel van hun hererkenningsdossier te formuleren hoe ze in de volgende zes jaar het draagvlak voor natuur zullen verbreden. Deze intentieverklaring wordt – door de minister – als een inhoudelijk engagement beschouwd en dient onderschreven door de Raad van Bestuur en door de Bestendige Deputatie (of drie betrokken gemeenten).

- [14] **Algemene beoordeling.** De Raad stelt vast dat er zeer grote verschillen bestaan in de opbouw en de kwaliteit van de hererkenningsdossiers en de invulling van de intentieverklaring. Opvallend is bijvoorbeeld dat enkele regionale landschappen hun intentieverklaring zeer specifiek en uitsluitend focussen op de doelstellingen in het kader van draagvlakvorming voor natuur. Andere regionale landschappen gaan veel ruimer in de formulering van hun doelstelling (zie 2.1).

1. *De Raad adviseert dat alle regionale landschappen in hun intentieverklaring de krachtlijnen die zij de komende jaren wensen uit te bouwen wat betreft draagvlakvorming voor natuur duidelijk herkenbaar en afzonderlijk formuleren, apart van de eventuele toekomstige krachtlijnen die zij wensen te realiseren (en dus buiten de subsidiëring van de Vlaamse overheid vallen).*

De Raad gaat hierna achtereenvolgens in op (1) de inbedding van de krachtlijnen binnen artikel 54 van het Natuurdecreet of met andere woorden binnen het verbreden van het

draagvlak voor natuur (zie 2.1), (2) de aandacht die in de intentieverklaring gaat naar een ruimere werking dan draagvlakverbreding voor natuur (zie 2.2), (3) de aandacht die bij de formulering van de krachtlijnen gaat naar het samenwerkingsverband tussen Vlaams Gewest, provincies en gemeenten (zie 2.3), (4) de aandacht voor de verdere professionalisering van de organisatie (zie 2.4) en de intenties inzake het werkingsgebied (zie 2.5). De Raad dringt erop aan dat de aanbevelingen leiden tot een aanpassing van de intentieverklaringen van de regionale landschappen.

2.1. Verbreding van het draagvlak voor natuur

[15] **Verbreding draagvlak.** Alle regionale landschappen gaan bij hun intentieverklaring uitdrukkelijk uit van het onderschrijven van de doelstellingen van artikel 54 van het Natuurdecreet. Het doel is het creëren van draagvlak voor natuur. Dit gebeurt via allerlei initiatieven zoals sensibilisering, educatie, projectmatige initiatieven. Nagenoeg alle regionale landschappen formuleren “draagvlakvorming voor natuur” als de kerndoelstelling. Enkel het RL HV legt in zijn intentieverklaring veeleer de nadruk op “herstel” en “bescherming” en niet in eerste instantie op draagvlakvorming voor natuur. Het RL HV formuleert volgende algemene missie: *“de bescherming van het waardevolle cultuurlandschap en het herstellen van natuurwaarden die verloren gingen, samen met de andere actoren op het raakvlak natuur, landbouw, cultuur en landschap.”*

Opvallend is dat alle regionale landschappen verwijzen naar de succesfactoren van het regionaal landschap, zoals aangehaald in recent onderzoek.² Deze succesfactoren zullen de drijvende kracht blijven voor de toekomstige werking: de intersectorale werking, de bottom-up-benadering (inspelen op lokale behoeften), de focus op “minder groene natuur”, de communicatie over concrete realisaties, de streekidentiteit als kans tot ‘ownership’ (verbondenheid van inwoners met hun streek) en het niet dwingend karakter. Dit onderzoek duidt naast een aantal succesfactoren ook op een aantal “nefaste” elementen (zie verder paragraaf 29).

De Raad stelt vast dat niet alle regionale landschappen in hun intentieverklaring specifiek ingaan op hoe ze deze draagvlakverbreding willen realiseren via informatie en sensibilisering, via educatie en via projecten. De intentieverklaring van het RL D, RL VA, het RLNH is nagenoeg enkel beperkt tot het onderschrijven van de krachtlijnen van artikel 54 van het Natuurdecreet en bevat verder geen concrete invulling van acties of projecten.

[16] **Via informatie en sensibilisering.** Slechts een beperkt aantal regionale landschappen formuleren in hun intentieverklaring concrete initiatieven op het gebied van sensibilisering. Aandacht gaat hierbij naast de klassieke sensibiliseringsactiviteiten (landschapskrant, grotere publieksactiviteiten) ook naar nieuwe initiatieven (zoals digitale nieuwsbrief,

2) Methodiek voor de evaluatie van draagvlak voor natuurbehoud in beleid inzake maatschappelijk Vlaanderen. Leroy et al., 2004

driedimensionale landschapskrant, educatief spel, reportages regionale tv, website, ...). De Raad waardeert dat naast het aankoppelen aan initiatieven van derden ook aandacht gaat naar het ontwikkelen van meer eigen initiatieven.

2. De Raad adviseert dat alle regionale landschappen in hun intentieverklaring krachtlijnen formuleren betreffende de concrete acties inzake sensibilisering die zij de komende jaren willen uitwerken voor het vergroten van het draagvlak voor natuur.

[17] **Via projecten.** Zoals reeds eerder vermeld, formuleren niet alle regionale landschappen in hun intentieverklaring concrete projecten, gericht op de verbreding van het draagvlak. De Raad waardeert dat bepaalde regionale landschappen hier wel op ingaan en uitdrukkelijk stellen dat bij de keuze van projecten wordt rekening gehouden met de relevantie voor de streekeigen natuur maar evenzeer met de potentie tot draagvlakverbreding. Zo erkent de Raad de belangrijke meerwaarde en voorbeeldfunctie van projecten zoals de uitbreiding van een recreatief netwerk (fietsen, wandelen), van kleine landschapselementen (zoals holle wegen, groene gevelactie, haagplantactie) indien deze projecten in belangrijke mate gepaard gaan met informatieverspreiding en sensibilisering.

In diverse intentieverklaringen worden echter ook projecten vermeld waarvan het voor de Raad niet steeds duidelijk is in hoeverre zij “in essentie” gericht zijn op het vergroten van het draagvlak voor natuur. Zo stelt de Raad bijvoorbeeld vast dat het RL HV in zijn intentieverklaring vermeldt dat het in de toekomst een kweekcentrum wenst te ontwikkelen voor autochtoon plantmateriaal. De Raad vindt het positief dat regionale landschappen het draagvlak voor het gebruik van autochtoon materiaal mede onderbouwen. Echter dit betekent niet dat regionale landschappen zelf de opkweek van autochtoon plantmateriaal moeten opstarten. Ook het RL ZZZ vermeldt als toekomstig initiatief het verzamelen van zaadmateriaal uit de streek. De Raad heeft tevens bedenkingen bij de geplande actie van het RL VA inzake de afzet van hoeveproducten. Het RL VA wil de landbouwers helpen bij het vermarkten van hoeveproducten. Het RL VA biedt de hoeveproducenten een ontmoetingsplaats en zorgt voor inventarisatie, promotie, netwerkvorming en nieuwe afzetkanalen. Het RLVA stelt dat “werken rond de afzet van hoeveproducten meehelpen is dat de landbouwer aanvullende alternatieve inkomsten kan genereren, dat het landbouwbedrijf niet verlaten wordt, dat streekidentiteit bevorderd wordt.” De Raad erkent dat dit een waardevol initiatief kan zijn maar meent dat het ondersteunen van de afzet van hoeveproducten niet tot de basistaken van een regionaal landschap behoort (draagvlakvorming voor natuur).

3. De Raad adviseert dat alle regionale landschappen in hun intentieverklaring concrete projecten formuleren die zij de komende jaren willen uitwerken voor het vergroten van het draagvlak voor natuur.
4. De Raad benadrukt dat de keuze voor deze projecten in essentie moet bepaald worden door hun potenties tot draagvlakvorming. De projecten moeten duidelijk bijdragen tot draagvlakvorming voor natuur.

[18] **Nazorg project.** De Raad stelt vast dat diverse regionale landschappen in hun herkenningsdossier (en dus niet zozeer in de intentieverklaring) de nadruk leggen op de nazorg van projecten. De Raad waardeert dit en benadrukt dit als een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst. Zo wijst het RL D er onder meer op dat de evaluatie (in functie van de doelstellingen van het uitvoeringsbesluit) en de opvolging van de uitgevoerde projecten eerder zwak is. Zowel tijdgebrek als het ontbreken van een goede methodologie vormen een probleem. Het RL NH stelt dat zeer recent een systeem van nazorg is uitgewerkt. Dit moet de voorbeeldfunctie van projecten versterken. Het RL NH heeft bovendien aandacht voor de effecten van de projecten op natuur. Monitoracties worden op touw gezet. Ze werken met peters en meters voor het wandelingproject en kikvorsmannen en kikvorsvrouwen voor het poelenproject.

5. De Raad adviseert dat de regionale landschappen in hun intentieverklaring aandacht besteden aan de nazorg van projecten. De Raad stelt vast dat de regionale landschappen op dat gebied in het verleden heel wat waardevolle ervaring hebben opgedaan.
6. De Raad ziet het duidelijk als een taak van de afdeling Natuur om samen met de regionale landschappen een methodologie uit te werken inzake het evalueren en monitoren van de impact van de opgezette projecten en dit uitgaande van de opgebouwde kennis bij de regionale landschappen en bij de afdeling Natuur. De Raad verwijst hieromtrent naar de eco-toets die door de regionale landschappen wordt gehanteerd voor de beoordeling van projecten op het gebied van natuurgerichte recreatie.³
7. Ten slotte ziet de Raad ook een sturende rol weggelegd voor afdeling Natuur wat betreft de toetsing van de voorgestelde projecten op hun bijdrage aan draagvlakvorming voor natuur. Indien deze toetsing gebeurt door de diverse buitendiensten van afdeling Natuur dan dienen hieromtrent gemeenschappelijke richtlijnen opgesteld te worden.

2.2. Ruimere doelstellingen

[19] **Situering.** Naast de kerntaken van een regionaal landschap - die kaderen binnen draagvlakvorming voor natuur (zie 2.1) - hebben de regionale landschappen de voorbije jaren tal van nieuwe taken opgenomen. Regionale landschappen zijn aldus niet meer louter een instrument voor draagvlakvorming voor natuur.

De Raad onderscheidt volgende categorisering betreffende deze bijkomende taakstelling: (1) bijkomende structurele opdrachten op Vlaams niveau, (2) Europese projecten en

3) Het RL HV hanteert een ecotoets voor de uitwerking van het wandelwegenennetwerk. Bij het uittekenen van de wandelgebieden wordt maximaal rekening gehouden met de ecologische draagkracht in het betrokken gebied. Hierbij wordt het zoneringsprincipe toegepast. De meest kwetsbare gebieden zijn in principe niet toegankelijk of enkel toegankelijk met gids. De minder kwetsbare zones worden aangedaan in de langste wandelingen. De niet kwetsbare zones worden vooral opgenomen in de kortste wandelingen aangezien de recreatiedruk het grootst is op de korte wandellussen.

(3) allerlei éénmalige of tijdelijke projecten. De Raad gaat hierna verder in op deze bijkomende taakstelling.

[20] **Extra taken op Vlaams niveau.** Enerzijds hebben de regionale landschappen zelf vanuit de Vlaamse overheid een aantal nieuwe taken bij gekregen.

Zo werd in 2002, vanuit het beleidsdomein landschap, de taakstelling van de regionale landschappen uitgebreid met een landschapsteam en landschapsanimator. De taak van de landschapsanimator is gericht op het stimuleren, bemiddelen en motiveren van overheden en particuliere grondeigenaars en grondgebruikers inzake algemene landschapszorg. Regionale landschappen werden hierdoor een instrument voor draagvlakvorming voor natuur én landschap. Met de toewijzing van een landschapsteam – met als taak het uitvoeren van instandhoudings-, onderhouds- en herstelwerken in het landschap – kregen de regionale landschappen vanuit de Vlaamse overheid echter ook een zeer expliciete “uitvoeringsgerichte taak” toegewezen.

In 2004 werden regionale landschappen uitgebreid met een bedrijfsplanner, ter beschikking gesteld door de Vlaamse Landmaatschappij. Hun taak bestaat in het begeleiden van landbouwers in het afsluiten van beheerovereenkomsten en in het opmaken van bedrijfsplannen, die de mogelijkheden moeten aantonen voor natuur-, milieu- en landschapszorg op boerderijniveau.

Het merendeel van de regionale landschappen nemen in hun intentieverklaring krachtlijnen op inzake de landschapsanimator, het landschapsteam (AROHM) en de bedrijfsplanner (VLM). Voor de Raad is het onduidelijk in hoeverre de intentieverklaring van de regionale landschappen ook krachtlijnen kan (of moet) formuleren ten aanzien van deze bijkomende Vlaamse taken. Alleszins meent de Raad dat deze taken in de intentieverklaring duidelijker dienen onderscheiden te worden van de taken in het kader van draagvlakvorming voor natuur (zie 2.1).

8. De Raad adviseert dat de regionale landschappen in hun intentieverklaring krachtlijnen formuleren ten aanzien van de extra taken die zij uitvoeren voor de Vlaamse overheid (landschapsanimator, bedrijfsplanner). Deze taken moeten echter duidelijk worden onderscheiden van de basistaakstelling in het kader van draagvlakvorming voor natuur. Bovendien dienen de betrokken administraties aandacht te besteden aan de optimale afstemming van de verschillende taken. Afstemming moet gericht zijn op een maximale versterking van de initiële doelstelling van regionale landschappen in het kader van het natuurdecreet.

[21] **Europese projecten.** Diverse regionale landschappen nemen in hun intentieverklaring expliciet op dat ze de fondsenwerving op Europees vlak de komende zes jaar willen verder zetten. Hierbij zijn echter grote verschillen tussen de regionale landschappen. Het aandeel van Europese projecten in de totale financiering varieert van 0% voor het RL VA, minder dan 5% voor het RL HV, het RLD en het RL WVH, tussen 5 en 20% voor het RL ZZZ, het RL NH en meer dan 50% voor het RL KM (zie bijlage I financiële analyse).

Het RL KM ontving in 2004 1,3 miljoen euro Europese subsidies in het kader van Interreg II, Interreg IIIA, Interreg IIIB, EFRO, Ecos Ouverture. Het RL ZZZ is onder meer betrokken in het Interreg IIIB project, SOS II waar het regionaal landschap zorgt voor de promotie van de Groene Gordel door streekeigen kenmerken in de verf te zetten (hoogstamboomgaarden, streekeigen fruitrassen). Via het Interreg IIIB project, ESPACE, voert het RLZZZ innoverend onderzoek uit naar de “gevolgen van klimaatsverandering voor de ruimtelijke ordening”. Laagdrempelige initiatieven om wateroverlast op een milieuvriendelijke manier op te vangen. Het RL Meetjesland is betrokken bij het Interreg-project “Bezoekerscentra op het platteland: de Drongengoedhoeve.” En het RL Noord Hageland heeft een Interreg-project “Groene Woud-Groen Hage(n)land”.

g. Ook hier is het voor de Raad onduidelijk in hoeverre de minister verwacht dat de regionale landschappen in hun intentieverklaring duiding geven over de Europese projecten die zij in de toekomst wensen uit te voeren. In tegenstelling tot de extra taken vanuit de Vlaamse overheid (zie vorige paragraaf) gaan de Europese projecten vaak veel ruimer dan de kerntaken van een regionaal landschap. De Raad dringt erop aan dat deze extra taken niet strijdig zijn met de kerntaken van een regionaal landschap en de werking in verband met de kerntaken niet mag verhinderen. Bij voorkeur opteert de Raad voor een versterkende rol van deze bijkomende taken ten aanzien van de initiële doelstelling. Het is echter onduidelijk in hoeverre hieromtrent sturing kan gegeven worden door de Vlaamse overheid en hoe dit concreet moet gebeuren.

[22] **Allerlei andere projecten.** Naast hoger vermelde projecten hebben de regionale landschappen in het verleden tal van andere projecten uitgevoerd. Ook in hun intentieverklaring formuleren de regionale landschappen hieromtrent heel wat initiatieven. Net zoals de Europese projecten staan deze projecten vaak ver af van de initiële taakstelling van regionale landschappen in het bijzonder draagvlakvorming voor natuur. Ook hier is onduidelijkheid in hoeverre de regionale landschappen deze projecten dienen te vermelden in hun intentieverklaring. En net zoals bij de Europese projecten is het onduidelijk in hoeverre de Vlaamse overheid hierin een sturende rol dient te vervullen.

In zijn vorige adviezen – onder meer betreffende de jaarlijkse evaluatieverslagen van de regionale landschappen – heeft de Raad gepleit voor het afsplitsen van sommige bijkomende taken. Dit geldt bijvoorbeeld voor de sociale economiebedrijven. Verschillende regionale landschappen besteden de uitvoering van projecten bij voorkeur uit aan sociaal economiebedrijven. De Raad vindt dit positief, op deze manier worden maatschappelijk zwakke groepen betrokken bij natuur- en landschapszorg. De Raad heeft in het verleden er evenwel voor gepleit om deze activiteiten los te koppelen van de werking van regionale landschappen (in een aparte vzw). Het merendeel van de regionale landschappen heeft dit in het verleden aldus ook gedaan. De Raad stelt vast dat het RL VA hierop een uitzondering vormt en in zijn intentieverklaring actief opteert voor de uitbouw van tewerkstelling. Volgens het RL VA zorgt “deze groene tewerkstelling voor het genereren van heel wat externe financiële middelen voor het natuurbeheer en levert hiermee een wezenlijke bijdrage tot het bereiken van de doelstellingen van artikel 54 van het Natuurdecreet.”

Ook wat betreft het project “Nationaal Park Hoge Kempen” zou de Raad aldus veeleer pleiten voor een loskoppeling van de basiswerking van het RL KM en onderbrenging in een aparte vzw. Het RL KM ontvangt in de periode 2002-2004 640.000 € voor de ontwikkeling van het Nationaal Park Hoge Kempen. Het Nationaal Park Hoge Kempen wordt het eerste nationale park dat door Vlaanderen is opgericht. In de komende jaren zullen geleidelijk alle gronden door de Vlaamse gemeenschap opgekocht worden en omgevormd worden tot natuurgebied. Inmiddels is al 83% van het gebied in eigendom van de Vlaamse overheid en de gemeenten. In zijn intentieverklaring stelt het RL KM als doelstelling om de komende jaren het Nationaal Park Hoge Kempen uit te bouwen tot een volwaardig Nationaal Park.

Ook wat betreft bosgroepen meent de Raad dat hun werking duidelijker dient afgesplitst te worden van de werking van regionale landschappen.

2.3. Samenwerking met doelgroepen en overheden

[23] **Situering.** Enkele intentieverklaringen leggen de nadruk op overleg en samenwerking en geven invulling aan de samenwerking met doelgroepen en overheden. Het samenwerkingsverband met overheden en doelgroepen is – volgens sommige regionale landschappen – één van hun grote sterktes.

10. *De Raad adviseert dat alle regionale landschappen in hun intentieverklaring krachtlijnen formuleren betreffende de verdere samenwerking met doelgroepen en overheden. Dit zowel wat betreft het overleg tussen de overheden (Vlaams Gewest, provincie, gemeenten) als met de doelgroepen (natuurverenigingen, streekverenigingen).*

[24] **Samenwerking met doelgroepen.** De betrokken doelgroepen zijn zeer divers. De natuurverenigingen zijn in alle gevallen één van de belangrijkste doelgroepen. Diverse regionale landschappen wijzen op het “wederzijdse” en “aanvullende” karakter van deze samenwerking.

De landbouwers vormen een specifieke doelgroep. Zeker met de komst van de bedrijfsplanner in 2005 is deze doelgroep nog belangrijker geworden voor de regionale landschappen. De werking van de bedrijfsplanner zou volgens de Raad niet beperkt mogen blijven tot het grondgebied van de regionale landschappen (zie tevens par. 39).

Diverse regionale landschappen leggen het accent op het aantrekken van nieuwe partners en doelgroepen zoals wildbeheerseenheden en toeristische verenigingen. De Raad ondersteunt deze initiatieven. De Raad vraagt specifiek aandacht voor het betrekken van bijkomende doelgroepen zoals particuliere grondeigenaars, jeugdverenigingen en ouderen.

[25] **Samenwerking met overheden.** Zowel de Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten zijn actoren in een regionaal landschap.

Op Vlaams niveau hebben de regionale landschappen contact met de Vlaamse administratie (afdeling Natuur, afdeling Monumenten en Landschappen, VLM, afdeling Bos en Groen). Diverse regionale landschappen wijzen op de niet optimale samenwerking met de afdeling Natuur en benadrukken dat ze een prioriteit willen maken van het verbeteren van het overleg met de afdeling Natuur.

De samenwerking met de provincies situeert zich op logistiek, financieel en inhoudelijk vlak. De provincie Vlaams Brabant heeft het initiatief genomen tot een Brabants Overleg Regionale Landschappen dat voor uitwisseling tussen de drie regionale landschappen (RL ZZZ, RL D, RL NH) moet zorgen. Wat betreft de samenwerking met de gemeentebesturen merkt nagenoeg elk regionaal landschap op dat niet alle gemeentebesturen even actief meewerken.

11. *De Raad beveelt aan dat de regionale landschappen in hun intentieverklaring aandacht besteden aan een volwaardige samenwerking met de afdeling Natuur. De Raad erkent dat er duidelijk knelpunten zijn tussen de invulling en de afstemming van de betrokken administraties. In het derde deel van dit advies vraagt de Raad dan ook aan de Vlaamse Regering om hiervan dringend werk te maken. Duidelijkheid moet gecreëerd worden over de taakstelling van de betrokken administraties. Tevens dient er een systeem van overkoepelend overleg en afstemming tussen de betrokken Vlaamse administraties voorzien te worden.*

2.4. Verdere professionalisering van de organisatie

[26] **Professionalisering.** De regionale landschappen hebben de laatste jaren een zeer sterke professionalisering gekend. Het vast personeelsbestand is sterk toegenomen. Regionale landschappen hebben aandacht besteed aan:

- de opbouw van deskundigheid bij het personeel,
- de uitbouw van een degelijk personeelsbeleid (statuut, functioneringsplannen, opvolging en aandacht voor persoonlijke groei),
- de transparantie van procedures en interne communicatie,
- de uitwerking van een volwaardige boekhouding,
- de uitbouw van duurzame huisvesting (o.a. bereikbaarheid openbaar vervoer).

Enkele regionale landschappen nemen in hun intentieverklaring uitdrukkelijk initiatieven op betreffende de verdere professionalisering van de organisatie. Zo stelt het RL ZZZ dat een goed functioneren van de organisatie de basis vormt voor het realiseren van de doelstellingen en dat het RL ZZZ zal verder werken aan een hoog niveau van professionaliteit.

De Raad beklemtoont evenwel dat de hererkenningsdossiers van de regionale landschappen melding maken van diverse knelpunten ten aanzien van de verdere professionalisering van de organisatie. Het gaat dan onder meer over de uitbouw van een volwaardige aanbestedingsprocedure, het voldoende betrekken van gemeentelijke vertegenwoordigers, de verloning van de personeelsleden, de toenemende anciënniteit versus de beperkte

groei van de middelen, het tijdelijke karakter van projectinkomsten, de late uitbetaling van subsidies, het bestaan van verschillende financieringsbronnen met elk hun eigen voorwaarden en regels.

12. De Raad adviseert dat alle regionale landschappen in hun intentieverklaring krachtlijnen formuleren omtrent de verdere professionalisering van de organisatie.

2.5. Werkingsgebied

- [27] **Werkingsgebied.** Diverse hererkenningsdossiers bevatten voorstellen tot aanpassing van het werkingsgebied van een regionaal landschap.

Het hererkenningsdossier van het RL ZZZ bevat een aanvraag tot uitbreiding van het werkingsgebied met de gemeente Liedekerke. Het dossier stelt echter dat: *“de gevraagde officiële documenten, die wegens de korte timing voor dit dossier en wegens het zomerverlof nog niet konden worden verzameld, in de loop van het najaar zullen worden overgemaakt.”* Het dossier van het RL ZZZ maakt tevens melding van het uittreden van de gemeente Asse uit het RL ZZZ. De gemeente Asse wenst immers toe te treden tot het nieuw op te richten RL Groene Corridor. Daarnaast zijn er contacten met de gemeenten Linkebeek en Affligem voor toetreding tot het RL ZZZ. De Raad stelt vast dat het RL ZZZ de gemeente Sint-Genesius-Rode opneemt binnen zijn werkingsgebied maar in zijn hererkenningsdossier opmerkt dat *“... de gemeente Sint-Genesius-Rode voorlopig, omwille van politieke redenen, niet bereid is om lid te worden.”*

De Raad stelt bovendien vast dat de provincie Vlaams-Brabant op 23 maart 2003 beslist om de nieuwe vzw RL Groene Corridor op te richten.

Het dossier van het RL VA bevat in bijlage een vraag tot uitbreiding met Gavere en Herzele, zonder dat dit echter in de begeleidende brief staat aangemeld. Dit zou een mogelijke uitbreiding betekenen van de oppervlakte van de huidige 44.768 ha tot 52.642 ha waardoor het RLVA boven de 45.000 ha uitstijgt en daardoor een extra subsidieschijf ontvangt. De afdeling Natuur wijst in haar recent evaluatieverslag op het niet toetreden van de gemeente Zwalm aan het RL VA. Hierdoor wordt het volgens de afdeling Natuur moeilijk om de algemene doelstellingen in verband met natuurbehoud te realiseren voor de inwoners van Zwalm, die elk raakvlak met het overkoepelende regionaal landschap missen.

Het hererkenningsdossier van het RL HV maakt in bijlage melding van de toetreding van de gemeente Herstappe tot het RL HV op 3 november 2004.

13. De Raad wijst erop dat wijzigingen van het werkingsgebied van regionale landschappen voor advies moeten voorgelegd worden. In het derde deel van dit advies gaat de Raad in op de strategische keuze van gebiedsdekkendheid versus keurmerk. Dit impliceert een evaluatie en eventueel hertekening van het werkingsgebied van de regionale landschappen. De Raad opteert ervoor om de fase van hererkenning te gebruiken om aanpassingen door te voeren aan het werkingsgebied van de bestaande regionale landschappen.

III. Regionaal landschap: aanbevelingen

In zijn adviesvraag vroeg de minister aan de MiNa-Raad ook in te gaan op volgende vraagstelling:

“Welke algemene aanbevelingen heeft u voor de hererkenning van de zeven regionale landschappen en hun werking in de periode 2006-2012?”

De Raad gaat in dit deel van het advies ruimer dan de vooropgestelde vraagstelling. De Raad focust zijn aanbevelingen niet zozeer op de werking van de zeven regionale landschappen maar formuleert algemene aanbevelingen voor de beleidsverantwoordelijken ten aanzien van het instrument van regionale landschappen.

3.1. Tijd voor evaluatie en bijstelling

[28] **Tijd voor heroriëntering.** De Raad heeft de voorbije jaren uitvoerig gewezen op de diverse strategische knelpunten ten aanzien van het instrument van regionale landschappen.

Recente beleidsnota's kondigen de evaluatie en bijstelling van het instrument van regionale landschappen aan.

Het milieubeleidsplan 2003-2007 vermeldt als maatregel *“het verduidelijken, activeren en afstemmen van de werking van het instrument regionale landschappen op andere gebiedsgerichte instrumenten.”*

De beleidsnota Monumenten en Landschappen kondigt onderzoek aan naar de gewenste afstemming (eventueel integratie) van regionale landschappen met andere subregionale initiatieven.

Ook de beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009 gaat uit van een evaluatie en bijstelling van de regeling inzake regionale landschappen aan. Hierbij zal een maximale complementariteit met het plattelandsbeleid worden nagestreefd, zonder de natuurdoelen uit het oog te verliezen. De ondersteuning van processen van samenwerking en netwerking, en het “uitbreken uit de eigen sector” staan hierbij centraal.

De beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2006 stelt dat naast de hererkenning in 2006 de invulling van de toekomst van de Regionale Landschappen aan de orde wordt gesteld. In elk geval moet de opdracht van een regionaal landschap vanuit het natuurbeleid duidelijker worden zodat de projecten opgevolgd en geëvalueerd kunnen worden. Het uitvoeringsbesluit op de Regionale Landschappen zal in die zin worden gewijzigd, en overigens worden vereenvoudigd. Tevens benadrukt de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur het belang van de afstemming tussen de bosgroepen en regionale landschappen in het kader van een gezamenlijke visievorming betreffende het lange termijn beleid voor natuur en bos. Ten slotte worden de regionale landschappen ook vermeld in het kader van natuur- en bosbeleid en specifiek wat betreft het aanmoedigen van initiatieven buiten de Vlaamse overheid: *“Bovendien zijn bosgroepen, wildbeheerseenheden en regionale landschappen reeds vormen van samenwerking waarbij overleg centraal staat en initiatieven buiten de overheid aangemoedigd worden. Er zal in 2006 worden nagegaan hoe gemeenten en provincies op een nog betere manier in samenwerking kunnen komen en op welke wijze de bijdrage van de NGO's beter gevaloriseerd kan worden, en er zal worden onderzocht hoe private steun aan natuur en bos op een meer effectieve wijze juridisch kan gekanaliseerd worden.”*

[29] **Duiding knelpunten.** De Raad stelt vast dat heel wat regionale landschappen (maar spijtig genoeg niet allemaal) in hun hererkenningsdossiers een waardevolle en onderbouwde invulling hebben gegeven aan de vraag van de minister inzake het oplist van de sterkten/kwaliteiten en de zwakten/knelpunten. De Raad heeft in het verleden meermaals gewezen op de diverse knelpunten ten aanzien van het instrument van regionale landschappen. De Raad geeft hieronder een overzicht en gaat daarna verder in op de verschillende knelpunten.

Knelpunten ten aanzien van de regionale landschappen als instrument voor draagvlakvorming:

1. Er is nood aan een duidelijker definiëring van de taakstelling van de regionale landschappen. Er is nood aan inhoudelijke afbakening van de doelen en taken van de regionale landschappen. Er is nood aan inhoudelijke afstemming tussen de verschillende doelen en taken van de regionale landschappen.
2. Er is nood aan een verduidelijking van de rol van regionale landschappen ten aanzien van andere draagvlakinstrumenten (zoals bosgroepen, natuurverenigingen).
3. Er is nood aan een analyse van de compatibiliteit van de verruimde taken en doelen met het Natuurdecreet en het besluit.

4. Er is nood aan een strategisch onderbouwde visie op de regionale landschappen.
5. Er is nood aan een verduidelijking van de regionale landschappen als keurmerk. Dit impliceert ook dat er een uitspraak wordt gedaan over de potentiële werkingsgebieden van regionale landschappen.

Knelpunten ten aanzien van de regionale landschappen als interbestuurlijk instrument:

6. Er is nood aan een sterke aansturing van regionale landschappen door de Vlaamse overheid.
7. Er is nood aan een herdefiniëring van de rol van de Vlaamse overheid en de verschillende betrokken administraties. Dit zowel op het niveau van de sturing, de mate van controle en de inhoudelijke afstemming.
8. Er is momenteel een spanningsveld tussen de ruimere taakstelling van de regionale landschappen en de exclusieve rol van de afdeling Natuur inzake erkenning (en controle).
9. Er is nood aan een evenwichtige afstemming van de taakstelling van gemeenten en provincies in het instrument van regionale landschappen (dat in het kerntakendebat erkend is als een Vlaams instrument).
10. Er is nood aan de uitklaring van de adviesrol van de MiNa-Raad en andere adviserende instanties.

[30] **Heroriëntering versus hererkenning.** De Raad ontving op 3 mei 2005 een schrijven van de minister van Leefmilieu en Natuur. De minister deelde mede dat hij recent structureel overleg heeft opgestart met de regionale landschappen en dat hij de MiNa-Raad op de hoogte zal houden van de ontwikkelingen en bijtijds betrekken bij dit veranderingsproces.

De Raad betreurt dat tot nu toe onvoldoende werk is gemaakt van de aangekondigde bijstelling van het instrument van regionale landschappen. De Raad werd nog niet betrokken bij dit veranderingsproces. Voor de Raad is het aldus onduidelijk welke visie de beleidsverantwoordelijken in de toekomst wensen te hanteren ten aanzien van het instrument van regionale landschappen.

Bovendien betreurt de Raad dat hij momenteel om advies wordt gevraagd over de hererkenning van zeven regionale landschappen, terwijl enige duidelijkheid over de toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van dit instrument ontbreken.

De Raad formuleert hierna zijn visie en aanbevelingen ten aanzien van het instrument van regionale landschappen.

3.2. Regionaal landschap als instrument voor draagvlak

- [31] **Situering knelpunt.** De Raad stelt vast dat de taken van een regionaal landschap momenteel niet begrensd zijn. De regionale landschappen hebben de voorbije jaren steeds nieuwe taken opgenomen, dit deels onder impuls van de Vlaamse overheid (landschapsanimator en landschapsteam, bedrijfsplanner, bosgroepen) dit deels door eigen dynamiek bij de regionale landschappen (zie paragraaf 20). De hererkenningsdossiers tonen aan dat de regionale landschappen deze brede werking in de toekomst wensen verder te zetten en dat ze blijvend willen ingaan op nieuwe uitdagingen. Voor sommige regionale landschappen zijn de nieuwe taken die zij wensen op te nemen nagenoeg “onbegrensd” of “regionale landschappen als intercommunales voor het buitengebied”.

Voor de Raad is het vraagstuk betreffende “verruiming versus inperking” zeer essentieel. Hoe dient het Vlaamse beleid om te gaan met de huidige verbreding van de taakstelling van regionale landschappen? Dienen de regionale landschappen zich in hun taakstelling explicieter te richten op hun rol betreffende draagvlakverbreding? Betekent dit dat bepaalde taken expliciet moeten worden uitgesloten? Welke? Moet je hier vanuit de Vlaamse overheid sterker gaan sturen (afbakenen van taken en controleren)? Indien het instrument van regionale landschappen bevestigd wordt als een instrument voor draagvlak, hoe zorg je dan voor de afstemming met andere draagvlakinstrumenten? Of laat je de regionale landschappen de ruimte om bijvoorbeeld uit te groeien tot streekplatforms voor het buitengebied of tot uitvoerende instrumenten van provincies en lokale besturen?

- [32] **Aanbevelingen Raad.** De Raad wijst op het ontbreken van een visie over de regionale landschappen. De Raad stelt bovendien vast dat de Vlaamse overheid tot op heden niet sturend is opgetreden wat betreft de taakstelling van de regionale landschappen. Dit heeft er toe geleid dat de regionale landschappen een zeer ruim en zeer uiteenlopend takenpakket hebben opgenomen. Bovendien heeft de Vlaamse overheid zelf – door allerlei onsamenhangende initiatieven – de taakstelling van de regionale landschappen verruimd. Dit gebeurde zonder duidelijke visie en zonder uitbouw van een voldoende decretale basis. Tevens wijst de Raad naar het kerntakendebat waar gesteld werd dat “... vanuit de regionale landschappen nieuwe initiatieven kunnen geïnitieerd worden die aanvankelijk niet vooropgesteld werden vanuit de overheid maar die uiteraard wel passen binnen het wettelijk kader van de regionale landschappen.” Ook de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2006 geeft veeleer de indruk van “onbeperkte groei”. Deze beleidsbrief kondigt aan dat in 2006 “de invulling van de toekomst van de Regionale Landschappen aan de orde wordt gesteld.” In het kader van het natuur- en bosbeleid worden de regionale landschappen specifiek vermeld wat betreft het aanmoedigen van initiatieven buiten de Vlaamse overheid: “Bovendien zijn bosgroepen, wildbeheerseenheden en regionale landschappen reeds vormen van samenwerking waarbij overleg centraal staat en initiatieven buiten de overheid aangemoedigd worden”. Ten slotte verwijst de Raad naar de beleidsbrief Platteland 2006 waarin aangekondigd wordt dat zal nagegaan worden welke mogelijkheden er zijn om de regionale landschappen te betrekken bij de uitvoering van het plattelandsbeleid.

De Raad meent dat de Vlaamse Regering duidelijkheid dient te creëren over zijn visie inzake regionale landschappen.

De Raad pleit voor een duidelijker afbakening van de taakstelling van de regionale landschappen. Dit is in eerste instantie nodig om de initiële taakstelling – in het bijzonder draagvlakverbreding voor natuur – te vrijwaren. De Raad wijst bovendien op de (beperkte) decretale basis van regionale landschappen.⁴ De Raad meent aldus dat de klemtoon van een regionaal landschap ligt in de faciliterende en initiërende rol op het gebied van het samenbrengen van doelgroepen. Het accent ligt op draagvlakvorming en doelgroepenbeleid voor natuur, bos en landschap. De Raad stelt vast dat ook de regionale landschappen tijdens hun overleg met de MiNa-Raad deze inbedding in het doelgroepenbeleid voor natuur ondersteunden.

Bij de uitwerking van een visie dient de Vlaamse overheid tevens aandacht te hebben voor de positionering van regionale landschappen ten aanzien van andere draagvlakinstrumenten zoals bosgroepen, wildbeheereenheden, natuurverenigingen. De Vlaamse overheid moet bovendien werk maken van de oplijsting van de taken die een regionaal landschap kan uitoefenen, en dit ter ondersteuning van afdeling Natuur en de andere betrokken Vlaamse administraties. De Raad meent dat er geen overlapping mag zijn met de taken in het kader van het plattelandsbeleid. Zoals de beleidsnota Leefmilieu stelt, is complementariteit hier belangrijk. Plattelandsbeleid is in essentie een horizontaal beleid.

Naast een duidelijker afbakening van de taakstelling vraagt de Raad bovendien aandacht voor de afstemming tussen de verschillende taken van een regionaal landschap. Gezien het instrument van regionaal landschap, dat initieel een instrument is voor het natuurbehoud, momenteel ook gericht wordt op het ondersteunen van andere beleidsdoelen zoals landschap, bos (en recreatie) is inhoudelijke afstemming tussen de doelstellingen noodzakelijk. De doelstellingen van het bevorderen van recreatie kan immers in conflict komen met het behoud van natuurwaarden of het behoud van landschapswaarden. In deel II van dit advies ging de Raad reeds in op deze afstemming (zie par. 20 t.e.m. par.22). De Raad vindt het één van de belangrijkste uitdagingen van de regionale landschappen om bij de verbreding van hun taakstelling maximaal te streven naar de versterking van de initiële doelstelling van regionale landschappen (draagvlakvorming voor natuur).

3.3. Regionaal landschap als interbestuurlijk instrument

- [33] **Situering.** In dit deel formuleert de Raad aanbevelingen ten aanzien van de sturing door het beleid. De drie beleidsniveaus komen hierbij aan bod. Achtereenvolgens gaat de Raad in op (1) de sturing op Vlaams niveau; (2) de horizontale afstemming op Vlaams niveau en (3) de verticale afstemming: Vlaams Gewest, provincies en gemeenten.

4) Decreet natuurbehoud: artikel

54. Landschapsdecreet: artikel 39.

- [34] **Sturing op Vlaams niveau.** Het kerntakendebat bevestigt de regionale landschappen als instrument op Vlaams niveau en stelt dat “het gewest uiteraard bevoegd is voor het erkennen en subsidiëren van regionale landschappen met toepassing van het natuurdecreet”.

Het kerntakendebat erkent ook dat provinciale en lokale besturen een onmisbare en cruciale rol vervullen bij de werking van de regionale landschappen. Op vele plaatsen vormen de provincies de initiator en de stuwende kracht achter de regionale landschappen. Het kerntakendebat stelt verder dat: “De werking van de regionale landschappen logischerwijs ligt in het verlengde van de gebiedsgerichte doelstellingen van provincies en gemeenten. ...Om het overleg en de participatie volop kansen te geven mag de politieke sturing binnen de structuren van het regionale landschap bijgevolg niet dominant zijn, maar moeten er garanties komen dat de werking van het regionaal landschap niet in tegenstrijd is met de doelstellingen van de deelnemende provincie en gemeenten. Hiertoe moeten voor deze overheden/vennoten voldoende garanties ingebouwd worden in de besluitvormingsprocedure van de regionale landschappen.”

De Raad wenst dat regionale landschappen een instrument blijft voor de uitvoering van het Vlaams beleid. De Raad vraagt aandacht voor een adequate invulling van de sturing op Vlaams niveau (zie par. 35) en voor de verticale afstemming tussen Vlaams Gewest, provincies en gemeenten (zie par. 36).

- [35] **Horizontale afstemming: op Vlaams niveau.** Het kerntakendebat stelt dat het Vlaamse Gewest – via de jaarverslagen – een toezichtsfunctie heeft op de regionale landschappen. De Raad wijst op de diverse betrokken administraties (afdeling Natuur, afdeling Monumenten en Landschappen, VLM, afdeling Bos en Groen, ALT).

De Raad stelt vast dat er momenteel onvoldoende overleg is tussen de betrokken administraties. Bovendien hanteert elke administratie een eigen werkwijze op het gebied van opvolging en controle. Enkel de taakstelling van afdeling Natuur is wettelijk vastgelegd. Afdeling Natuur heeft een taak inzake opvolging, controle en toetsing.

Bovendien meent de Raad dat er duidelijker richtlijnen moeten zijn over de financiële toetsing van regionale landschappen – meer specifiek wat betreft de aanwending van Vlaamse subsidies. Zo moet het voor elke administratie duidelijk worden hoe de middelen werden aangewend voor het bereiken van doelstellingen. Indien verschillende doelstellingen worden opgenomen door een regionaal landschap moet duidelijk gemaakt worden welk deel van de uitgaven gaat naar de natuurbeleidstaken, en of deze uitgaven qua grootteorde minstens overeenstemmen met de inkomsten vanuit natuurbehouds zijde.

De Raad wijst daarnaast op het belangrijke aspect van erkenning van regionale landschappen. De verankering in het Natuurdecreet stelt duidelijk dat de erkenning van regionale landschappen behoort tot de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu. Het uitvoeringsbesluit van het Natuurdecreet legt de erkenningscriteria vast evenals organisatorische krijtlijnen. Dit leidt tot een spanningsveld tussen de ruimere taakstelling van de regionale landschappen en de exclusieve rol van de afdeling Natuur op het gebied van erkenning en controle.

De Raad dringt aan op een herdefiniëring van de rol van de Vlaamse overheid en de verschillende betrokken administraties. Het betreft niet enkel afdeling Natuur maar ook afdeling Monumenten en Landschappen (via de betoelaging van landschapsteams en landschapsanimatoren), de Vlaamse Landmaatschappij (via het systeem van bedrijfsplanners, via Leader+ betoelaging) en in sommige gevallen afdeling Bos en Groen (via de pilootprojecten Bosgroepen). Aandacht moet gaan naar zowel de inhoudelijke afstemming tussen de doelen en taken van de regionale landschappen als naar de afstemming inzake financiering, controle en handhaving. Bovendien dient invulling te worden gegeven aan structureel overleg tussen de betrokken administraties en aan structureel overleg tussen het Vlaamse Gewest en de regionale landschappen.

[36] **Verticale afstemming: Vlaams Gewest-provincies-lokale besturen.** De Raad vraagt aandacht voor een goede afstemming tussen het Vlaamse Gewest, de provincies en de gemeenten. De Raad meent dat er verder verduidelijking noodzakelijk is over de gewenste afstemming tussen het Vlaamse Gewest en de provincies. De Raad stelt vast dat de provincies een steeds sterkere sturende rol hebben in de werking van regionale landschappen. Hierbij wordt vaak de nadruk gelegd op uitvoeringsgerichte taken zoals de aanleg wandelpaden, uitvoeren beheerswerken, onderhoud kleine landschapselementen. De Raad erkent regionale landschappen als instrument op Vlaams niveau voor draagvlakvorming voor natuur, bos en landschap. Niettemin vraagt de Raad aandacht voor een goede afstemming tussen de inbreng van de betrokken besturen. Zoals het kerntaken-debat stelt kan het Vlaamse Gewest via de jaarverslagen een toezichtsfunctie uitoefenen. De Raad dringt erop aan dat de Vlaamse overheid deze toezichtsfunctie effectief en krachtig invult (zie tevens bovenstaande paragraaf). Zoals reeds gesteld dient de invulling van deze verruimde doelstellingen maximaal uit te gaan van een versterking van de kerntaken van een regionaal landschap, met name draagvlakvorming voor natuur.

[37] **Verduidelijk de rol van de adviesraden.** Ten slotte wijst de Raad op de gewijzigde adviesrol van de MiNa-Raad. Het decreet op de strategische adviesraden heeft de adviesrol van de MiNa-Raad en de hogere sectorraden herschreven. Het decreet gaat uit van een duidelijk onderscheid tussen strategische en uitvoeringsgerichte beleidsvraagstukken. De strategische adviesraad voor leefmilieu dient zich in principe niet in te laten met uitvoeringsgerichte advisering. De memorie van toelichting neemt onder meer de advisering inzake de erkenning en de evaluatie van regionale landschappen op in de lijst van af te bouwen advisering. Dit zal alvast moeten doorgevoerd worden bij de aangekondigde wijziging van het erkenningsbesluit.

3.4. Regionaal landschap als landschappelijk waardevolle gebieden

[38] **Situering knelpunt.** Het instrument van regionale landschappen heeft ook een territoriale invalshoek. Volgens het Natuurdecreet is een regionaal landschap een gebied dat zich duidelijk geografisch onderscheidt van de omgevende streken, met een minimum aaneengesloten oppervlakte van 30.000 ha, een typisch landschap, met een grote gaafheid en samenhang en/of cultuurhistorische waarde, een hoge actuele natuurwaarde en met grote mogelijkheden voor natuurontwikkeling en natuurgerichte recreatie en natuurgericht toerisme.

De Raad stelt vast dat de Vlaamse overheid in het verleden niet sturend is opgetreden in de afbakening van de werkingsgebieden van de regionale landschappen. Er bestaat geen visie over het potentiële werkingsgebied van de regionale landschappen. Momenteel bestrijkt het werkingsgebied van de bestaande regionale landschappen meer dan 40%. Gezien een aantal regionale landschappen nog in oprichting is, kan dit aandeel op korte termijn nog sterk toenemen. De hererkenningsdossiers van de regionale landschappen bevatten tal van voorstellen tot uitbreiding van de werkingsgebieden (zie par. 27).

Bovendien stelt de Raad vast dat de regionale landschappen zeer onevenwichtig verdeeld zijn over het Vlaamse Gewest. De provincie Limburg is momenteel reeds volledig gebiedsdekkend ingevuld met regionale landschappen. In de provincie Antwerpen is geen enkel regionaal landschap actief. In het geval van het ontbreken van provinciale of lokale initiatieven is de Vlaamse overheid niet sturend opgetreden. Dit leidt niettemin tot zeer vergaande gevolgen. Dit betekent immers dat de provincie Antwerpen geen enkele Vlaamse steun heeft ontvangen voor regionale landschappen. Maar tevens betekent dit dat gemeenten en inwoners in de provincie Antwerpen geen gebruik kunnen maken van het systeem van landschapsteams en landschapsanimatoren (zoals opgezet door afdeling Monumenten en Landschappen) en dat ook het Vlaams initiatief waarbij de VLM bedrijfsplanners ter beschikking stelt ter ondersteuning van beheersovereenkomsten in de provincie Antwerpen niet ingezet wordt. Hierdoor ontloopt deze provincie niet onaanzienlijke Vlaamse middelen voor draagvlakvorming voor natuur, bos en landschap. De regionale landschappen in de provincie Limburg ontvingen in 2005 nagenoeg 1 miljoen euro Vlaamse steun (voor basiswerking regionaal landschap, voor landschapsanimator).

Ten slotte wijst de Raad op de zeer verschillende landschappelijke en ecologische kwaliteit van regionale landschappen. Het natuurrapport 2005 analyseert de landschappelijke en ecologische kwaliteiten van de regionale landschappen. Een aantal regionale landschappen scoort vrij zwak op het gebied van landschappelijke kwaliteiten. Voor wat betreft de aanwezigheid van ankerplaatsen situeren het RL Meetjesland (15%), het RL Haspengouw en Voeren (16%) en RL Lage Kempen zich op het Vlaamse gemiddelde (16%). Ook inzake de ecologische waarde scoren een aantal regionale landschappen vrij zwak. Voor de helft van de regionale landschappen ligt het aandeel ecologisch prioritair gebied beduidend onder het Vlaams gemiddelde (16%). Het gaat hierbij over het RL West-Vlaamse Heuvels (6%), het RL Meetjesland (8%), het RL IJzer en Polder (9%), het

RL Haspengouw en Voeren (11%), het RL Zenne, Zuun en Zoniën ((11%), het RL Vlaamse Ardennen (14%).

[39] **Regionale landschappen als keurmerk.** De Raad stelt vast dat de Vlaamse overheid in het verleden niet sturend is opgetreden in het afbakenen van de werkingsgebieden van regionale landschappen. De voorbije jaren is elke vraag tot nieuw regionaal landschap of tot uitbreiding van een bestaand regionaal landschap door de Vlaamse overheid goedgekeurd.

De Raad dringt aan op een krachtige sturing vanuit Vlaams niveau wat betreft de werkingsgebieden van de regionale landschappen. Aandachtspunt hierbij zijn de knelpunten inzake gebiedsdekkende invulling versus keurmerk (zie voorgaande paragraaf). De Raad formuleert twee mogelijke strategieën:

- Gebiedsdekkende invulling. De Vlaamse overheid ondersteunt effectief een gebiedsgerichte invulling van regionale landschappen. Dit betekent dat regionale landschappen actief zijn in elke Vlaamse gemeente. Waar onvoldoende lokale en provinciale initiatieven zijn dient het Vlaamse Gewest een actieve rol te spelen in het opstarten van regionale landschappen.
- Het keurmerkconcept. Zoals momenteel ook gesteld in het uitvoeringsbesluit worden regionale landschappen ingezet in deze gebieden die “voldoende natuurkwaliteiten” bezitten en waarbij “een voldoende verweving van functies in het werkingsgebied” een bijkomend aandachtspunt vormt. De Raad heeft in het verleden reeds diverse malen gepleit voor dit keurmerkconcept of met andere woorden voor het selectief inzetten van regionale landschappen. De Raad bevestigt deze stelling en verwerpt dan ook een gebiedsdekkende invulling. Horizontaal beleid met impact op het hele grondgebied vereist andere instrumenten en moet verder uitgebouwd worden. Dit geldt bijvoorbeeld wat betreft de huidige taken van de bedrijfsplanner. De Raad ziet dit duidelijk als een reguliere taak op Vlaams niveau; bedrijfsplanners moeten in het kader van het plattelandsbeleid inzetbaar kunnen zijn voor geheel Vlaanderen.

